

FAYDALI DOSTLAR

Bilmeycelär hem dilkırmaklar

Boyamak kiyadı 4-7 yaşında uşaklara deyni

Komrat – 2025

Proektin avtoru: Aleksandra Kristova

Bilmeycelerin hem dilkırmakların avtoru: Aleksandra Kristova

İdeyanın avtoru: İrina Konstantinova

Resimci: Natalya Vornikova

Redaktor: Petri Çebotar

Maketçi: Dmitriy Palaçor

Rețenzentlär:

T. G. Mitioglo, başlankı klaslarda I kategoriya üüredicisi, G. Gaydarcı adına lițey

M. A. Kapsamun, gagauz dili hem literatura I kategoriya üüredicisi, D. Çelengir adına lițey

S. İ. Konstantinova, başlankı klaslarda II kategoriya üüredicisi, Kongazçik küüyünün PK

Bitkinci sayfada peetçilerin G. Sirkeli hem S. Koca temaya görä uşaklar için peetleri kullanılmış.

Kiyat tiparlanêr 2025 yıla Gagauz dilini kurtarmak fondun finans yardımınnan

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Faydalı dostlar: Bilmeycelär hem dilkırmaklar: Boyamak kiyadı 4-7 yaşında uşaklara deyni / Gagauziya M. V. Maruneviç adına Bilim-aaraştırma merkezi; proektin, bilmeycelerin hem dilkırmakların: Aleksandra Kristova ; ideyanın: İrina Konstantinova ; resimci: Natalya Vornikova. - Komrat: [S. n.], 2025 (Blitz Poligraf). - [36] p.: il. [1000] ex.

ISBN 978-5-86654-430-1.

373.2.016

F 28

Zaman hayır olsun, sevgili küçük dostlarımız!

Bu boyamak kiyatçında sizi bekleer bir meraklı gezi zarzavat başçasına. Orada çözümlenemeyenler zarzavatlar için, savaşın onları aklınızda tutma. Herbir zarzavat için dikkatlerini öğrenin, yarışmalara katılın, renkli resimlere göre eskizleri boyayın. Koşun güzel hem meraklı geçsin. Faydalı dostların yardımından Ana dilimiz de ilerlesin! Sizin var çok işiniz – kolay gelsin!

Bir kuyruklu erifçik,
Onu saklêêr yapracık.
Zor bulmaa onu erdä –
Hepsi eşil benizdä.
Uşak yapraa kaldırêr –
Eriçik peydalanêr!
Kıtır-kıtır uşak iyär,
Eşil hem körpä...

Hıştırın altında hıyarcık gölgedä
hařlak güneřtän saklanêr,
Hristicik hıştırın altından
hıyarcu «hırşt» koparêr.

Hıştır – yaban otu.

Erifçik – genç, körpä olancık.

Başçada var babu Läna,
Rubaları – kat-kat pläna.
Üzlän pläna sarılı,
Bir göbää onnar baalı.
Kim bu katlı babu Läna? –
Biz ona söleeriz...

Baalarda batal baldırana
baalı ballan dolu bir kana,
Ballan dolu kanaya baalı
bir büyük baş bim-biyaz laana.

Batal – pek büyük hem üüsek.
Baldıran – bir yaban otu.

Turumcu bir tekerlek,
İçi dolu çekerdek.
Dilim-dilim pelivan.
Çetin hem pek aar olan.
Savaşêrım kaldırmaa,
Göbääm çözüldü ama!
Kaç parça büüdü, ya bak,
Bizim başçada...

Kaba-kaba bir toprak,
bayır gibi bir kabak.

Beş kişi tukurladı,
beş kişi dâ budadı.

Kabak sarı yanaklı,
biz bekleeriz kabaklı.

Pelivan – batır.

Var biyaz hem kırmızı –
İlkyaz topraan yıldızı.
Bu yakarca yıldızlar –
Eşil etekli kızlar.

Kızçaazlar erdä büüyer,
Eteklär gündä kalêr.
Salatada ii datçaaz,
Zerä var onda...

(nqnrı ʎe 'zæʒdnı)

Trupçaazın var kardaşı,
Onun taa büücäk başı.
Karagöz, içi biyaz.
Onu ekmeer salt haylaz.
Güzün başçada olêr,
Suuklamayı geçirder.
Pek faydalı kardaş bu,
Ona deeriz...

(nqnrı zğz)

Tuzlukta bir parça tuz
tezlicä tuz-buz fala,
Tuzluktan tuzçaazlan
tussuz trupçaazi tuzla.

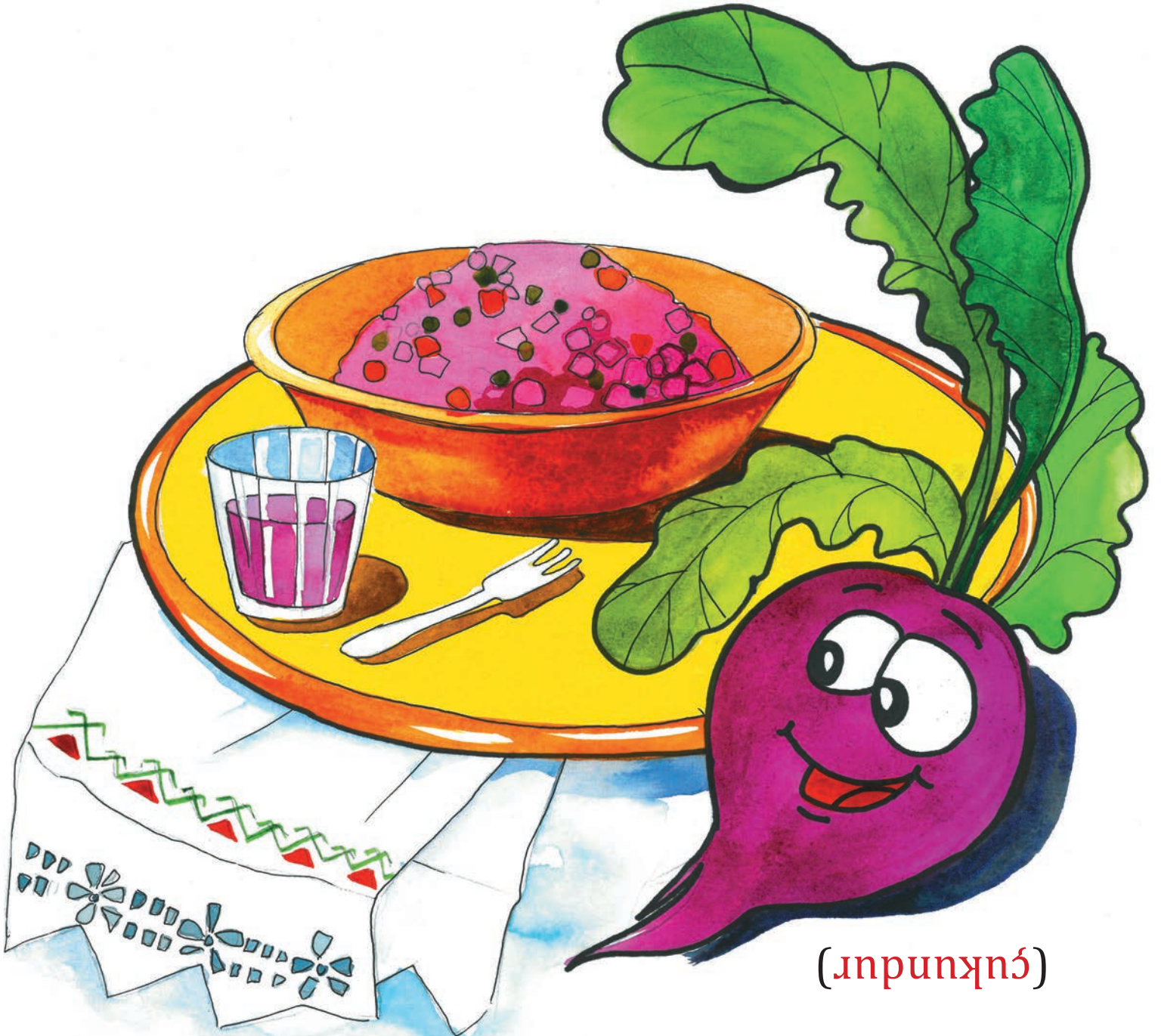
Zarif zararçı bir Zani kışın
suuklamak bilmäzmiş –
Zarif zulumca bir Zani
güzün güz trubu iyärmiş.

Tuz-buz – ufak parçacıklara.

Er altında bän büüyerim,
Koyu-kırmızı olêrım.
Eşil kuyruum yukarda –
Bendän sizä büük fayda.

Bensiz olmêêr vinegret,
Bän vererim bereket.
Datsız borç olêr, uydur!
Onda yoksa...

(түпкүрү)

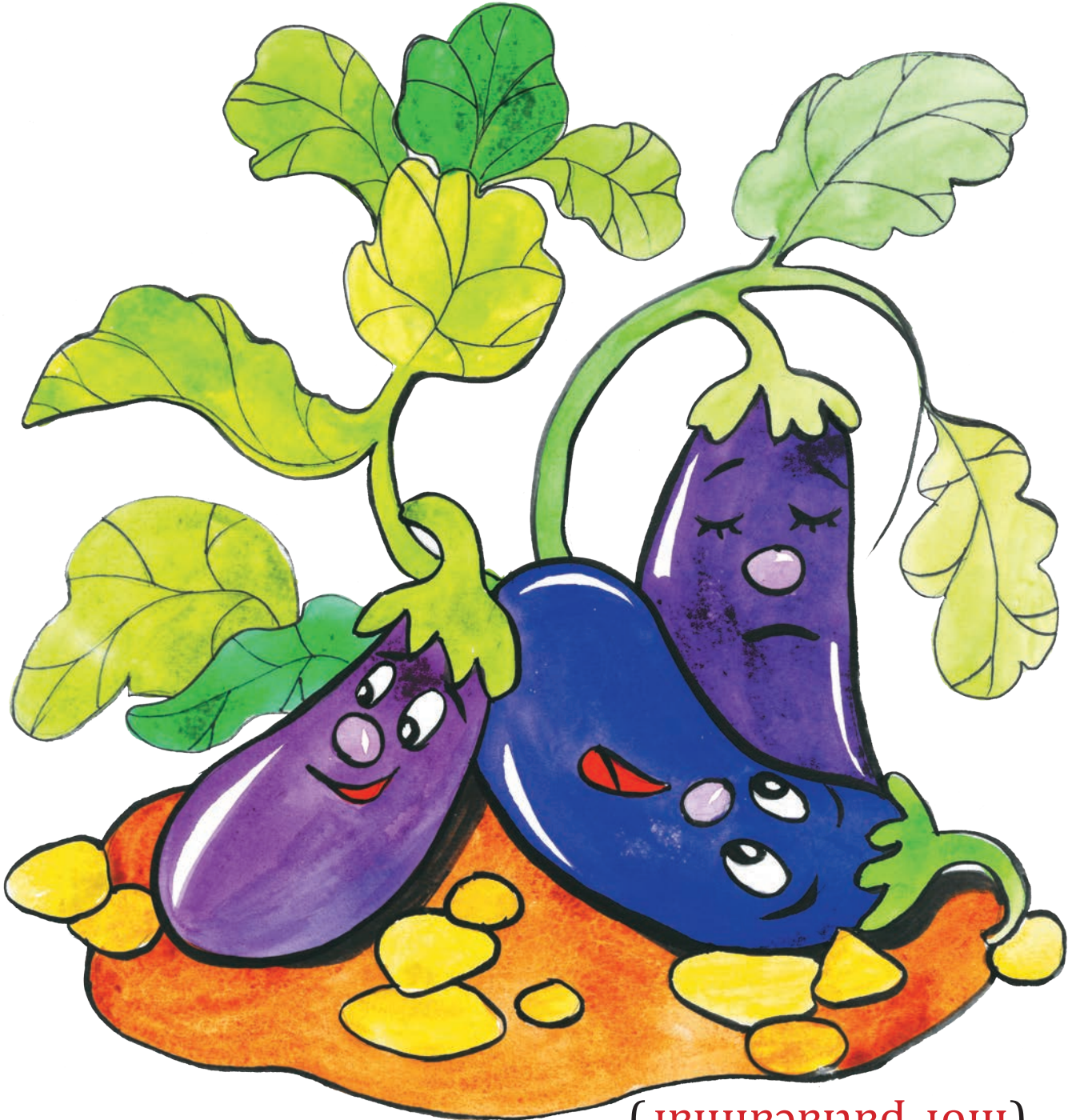
Çatlaklı çukurlukta çok
çukundur çoktan çıkmış,
Çatlaklı çukurlukta
çukundurlar çatır-çatır çinenmiş.

Çatlaklı – kurakta patlak er.

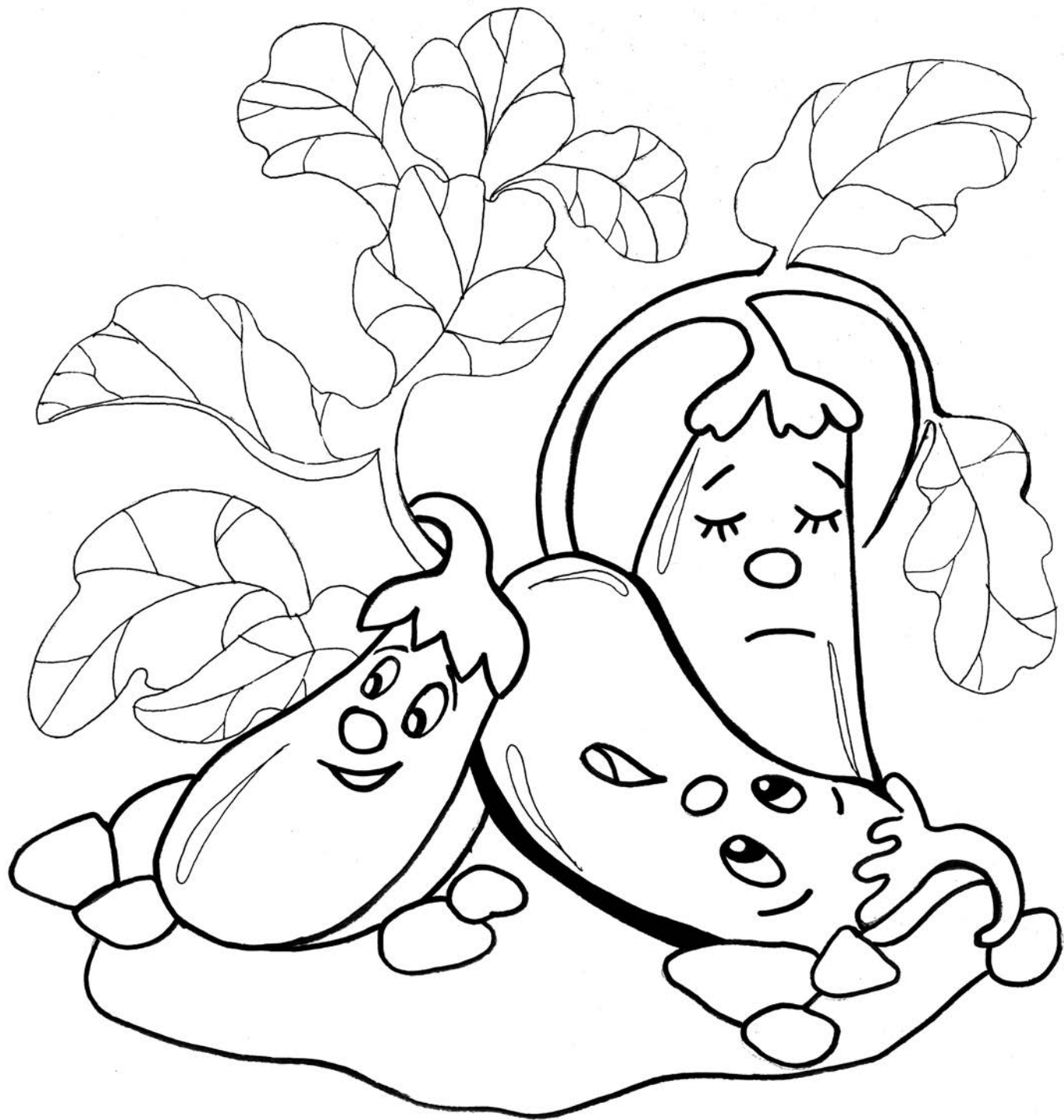
Bir başça sırasında,
Yaprakların altında
Dizilmiş kardaşçıklar,
Yalabık potmarcıklar.

Sıracık bütün dolmuş,
Zambak hepsicii olmuş.
Yalabık sırtlı cannar –
Hepsi...

(mor patlacannar)

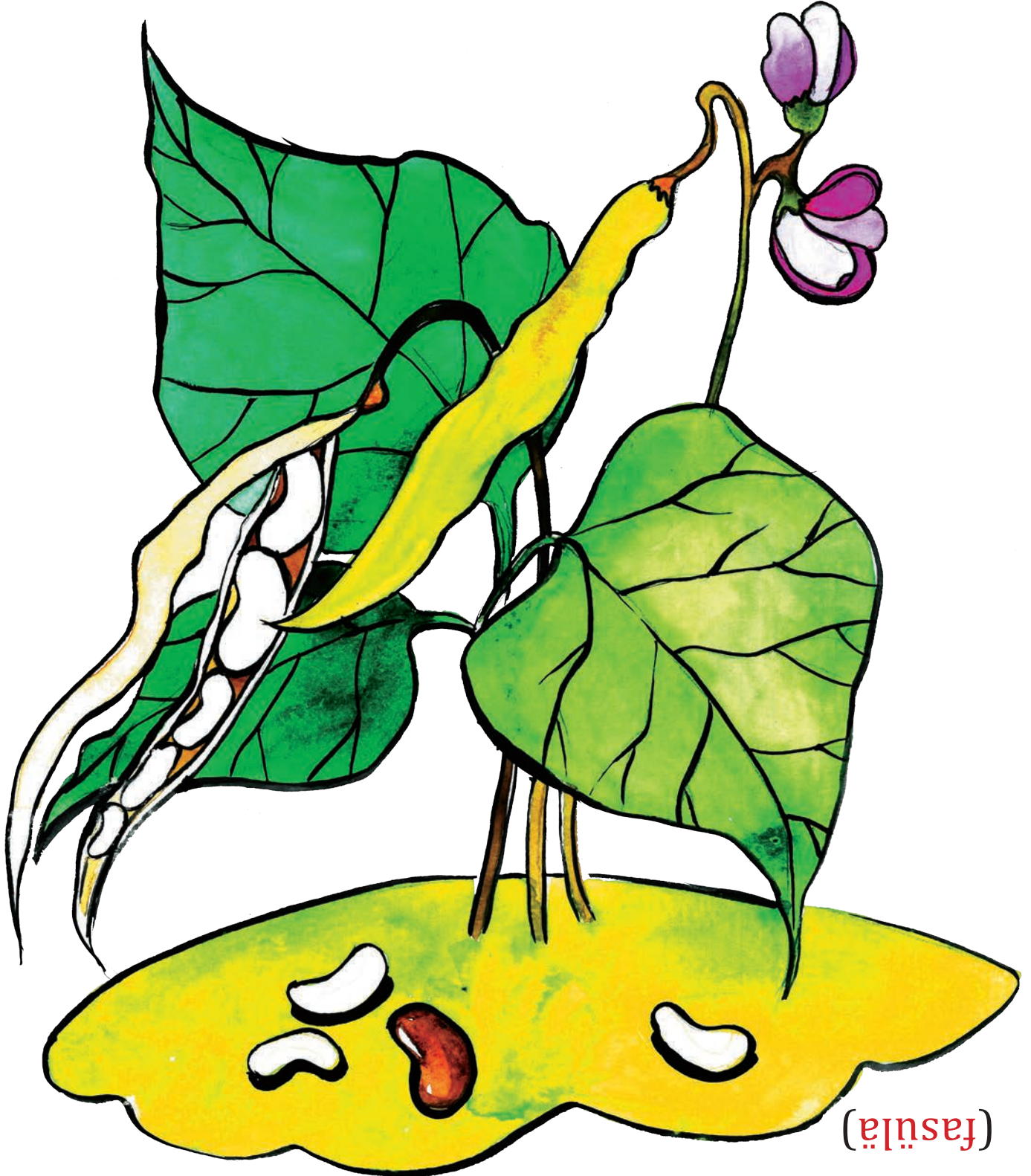
Mos-mor morarêr molozlu
sırada mor patlacan,
Mos-mor morarmış mor
patlacanı mancaya kıyacam.

Moloz – büük kuru toprak bolofanı.

Lüzgercik – tıngır-tingır,
Kozalar – cıngır-cıngır.
Salt bir kozacık patlêêr,
Biyaz kurşum fırladêr.

Kozacın da içindä
Herbir kurşum erindä.
Kozaları düüdü Yulä,
Döküldü aşaa...

Fıkır-fıkır fıkırdêêr,
fasülâ fırında kaynêêr.

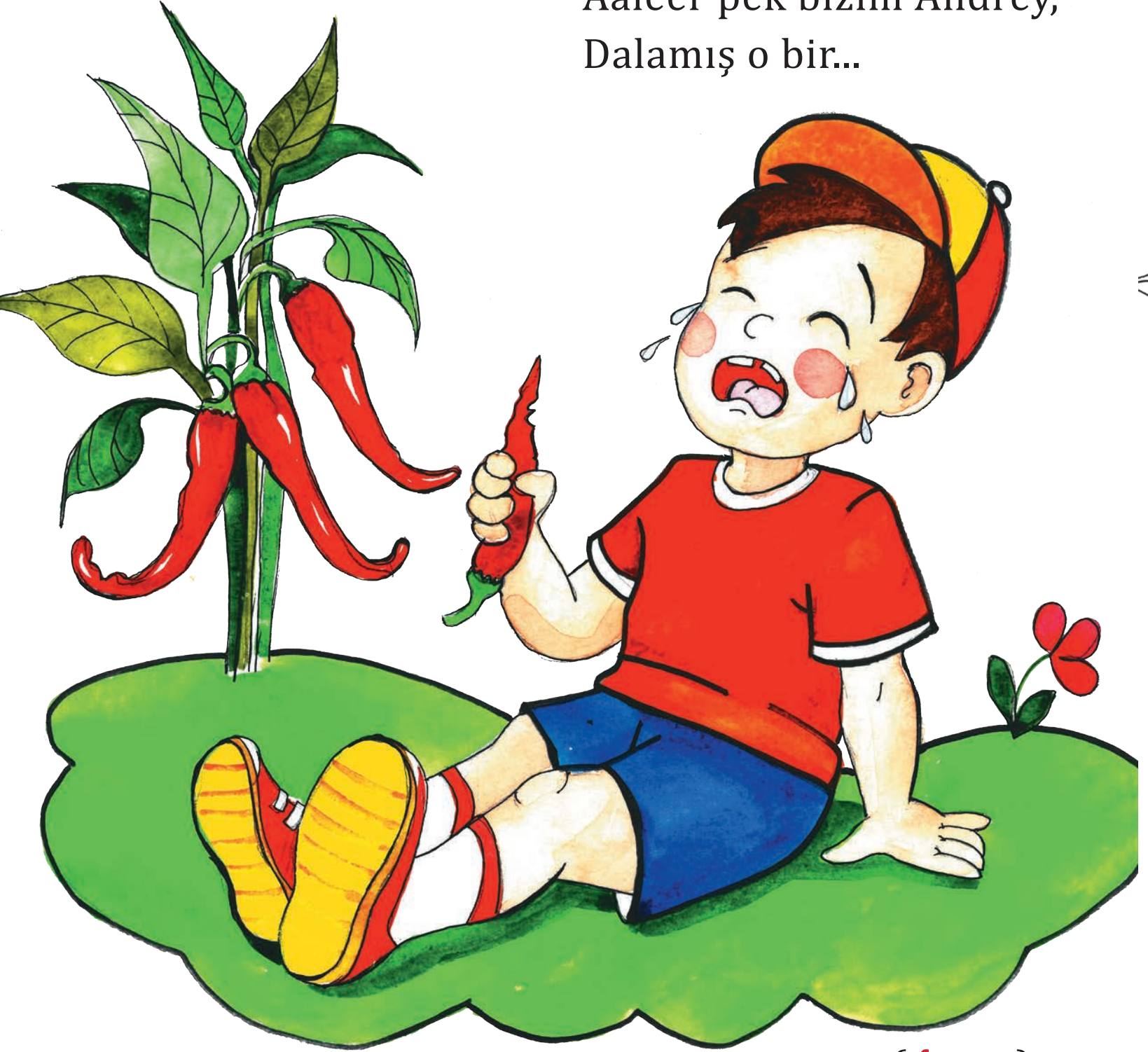
Fıkırdadı bütün gün,
iyecez mi onu büün?

Kurşum – *rusça*: pulä.

Kopardı küçük çocuk
Kıvrık bir uzun kuyruk,
Kırmızı, nicä güneş,
Ama içindä ateş.

Bak, çocuk, pişman olcan,
Aazını sän yakacan.
Aalêêr pek bizim Andrey,
Dalamış o bir...

(Andrey)

Yakar ardey delerdi,
mancayı ardeyledi,
Geçmeer hiç buazımdan,
ateş yanêr aazımda.
Yakıcı bu ardeydän
yara oldu dilimdä.

Kıvrık - bükük.

Urdu mali bir kazma –
Kuyuda dolu alma!
Küçücük var hem dâ büyük,
Hepsi çetin, diil çürük.
Topladı onnarı Sofi –
Bakırcık doldu...

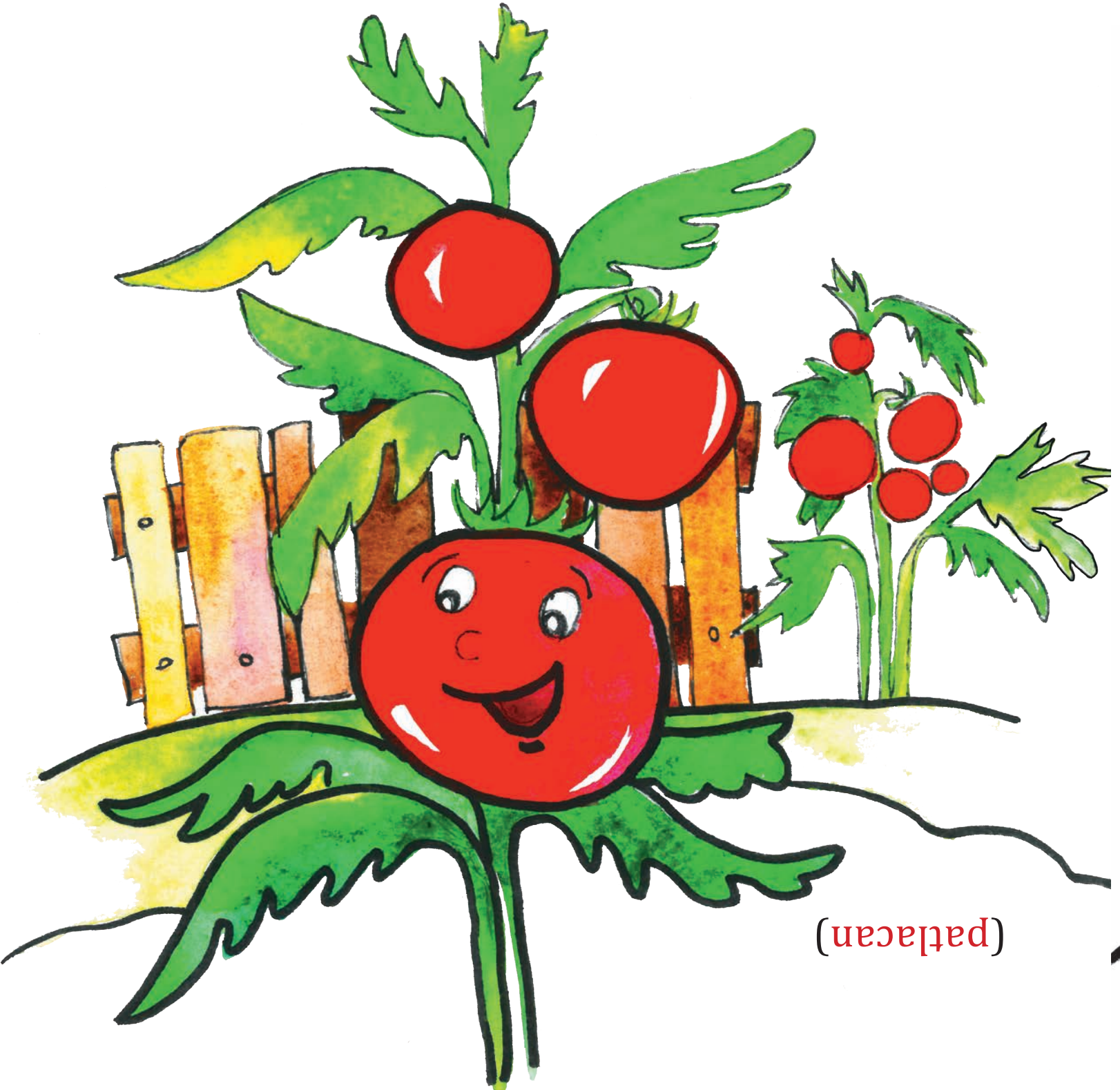
(kartof)

Fasil fasonnu fitasından
filan-falan babu Sofi
fırlattı fidan altına bir alay
fit ufak filizli kartofi.

Filan-falan – nesoyşa insan.

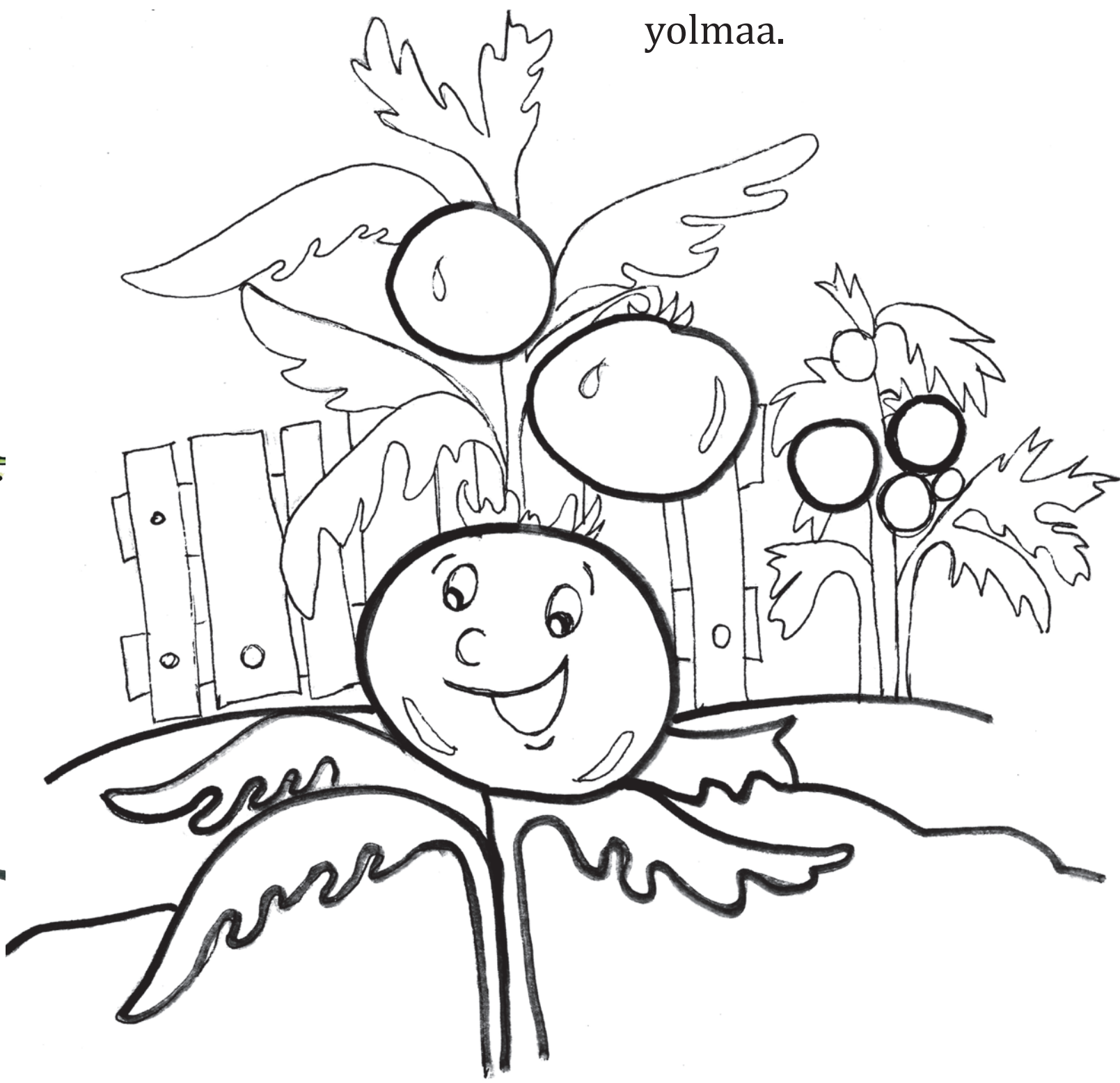
Bän büüyerim başçada,
Alçak eşil sırada.
Güneştä bän kızarêrım,
Top-top dallardan sarkêrım.
Sivri gözlü olacan,
Çok iyärsän...

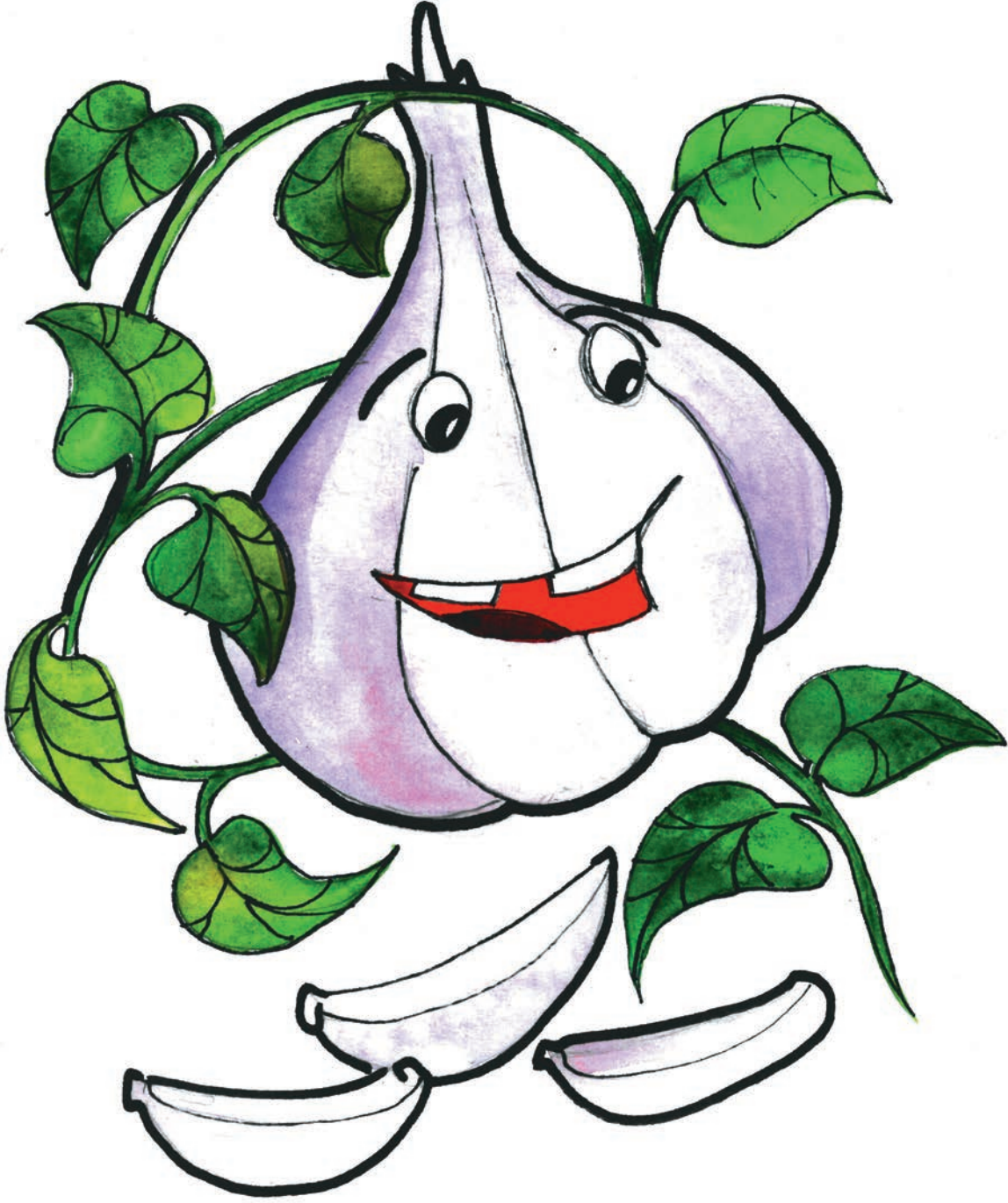

(patlacan)

Partallı patu patlacanı
«patır-patır» gagalêêr,
«Pat-pat» patlacan patlêêr,
patlaktan suyu akêr.

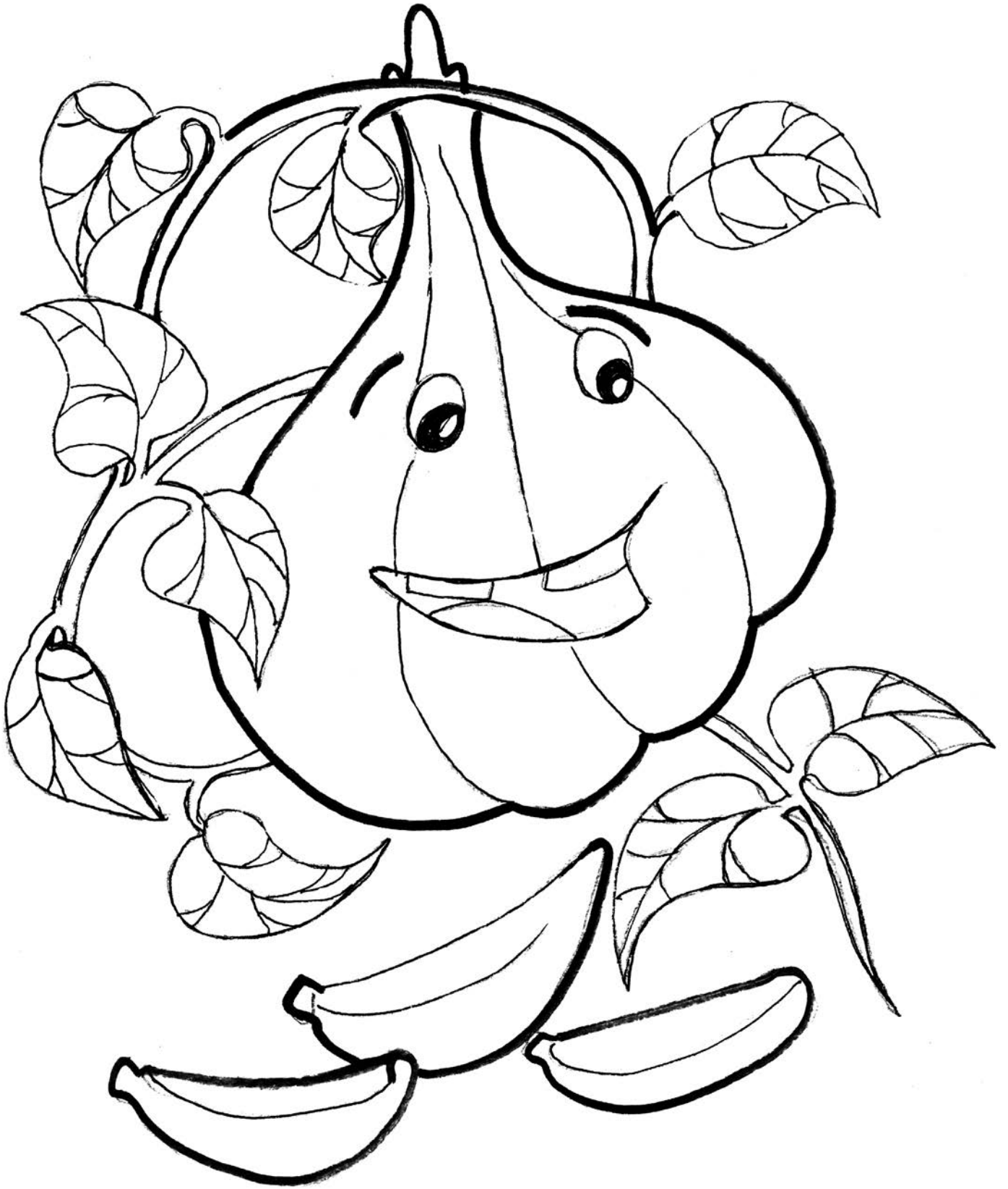
Gagalamaa – gagasınnan dalamaa,
yolmaa.

Var yakar bir İbrişim,
Onun var biyaz diři.
O diřlârlân pek dalêêr,
Aazında ateş yanêr!
Kim bu İbrişim, uşak?
Biyaz diřli...

(sarmısak)

Sarmısaa bir uzun sarmaşık sarmaşmış,
Sarmaşık sarmısaan sapına dolaşmış.

Sarmaşık – sarılan yaban otu.

İnsan onu pek beener,
Kaurêr hem doldurêr,
Manca boyası yapêr,
Dolma turşuyu kurêr.
Kim bu sevgili Dilber? –
Tatlı kırmızı...

(biber)

Dädu kurudulmuş kırmızı biberlän

Dübää doldurdu,

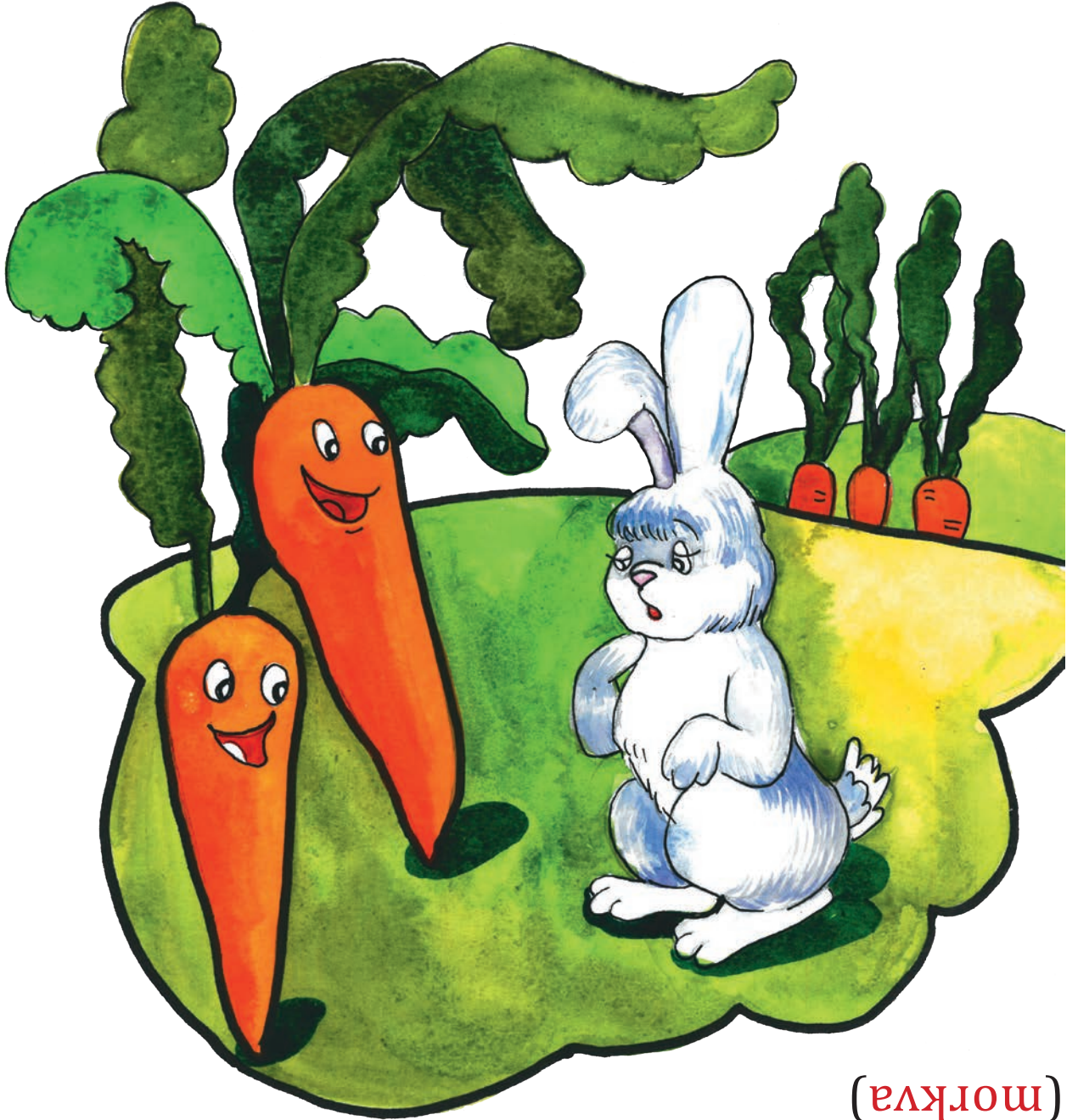
Dädu kurudulmuş kırmızı biberi

Dübektä tokmaklan düüdü.

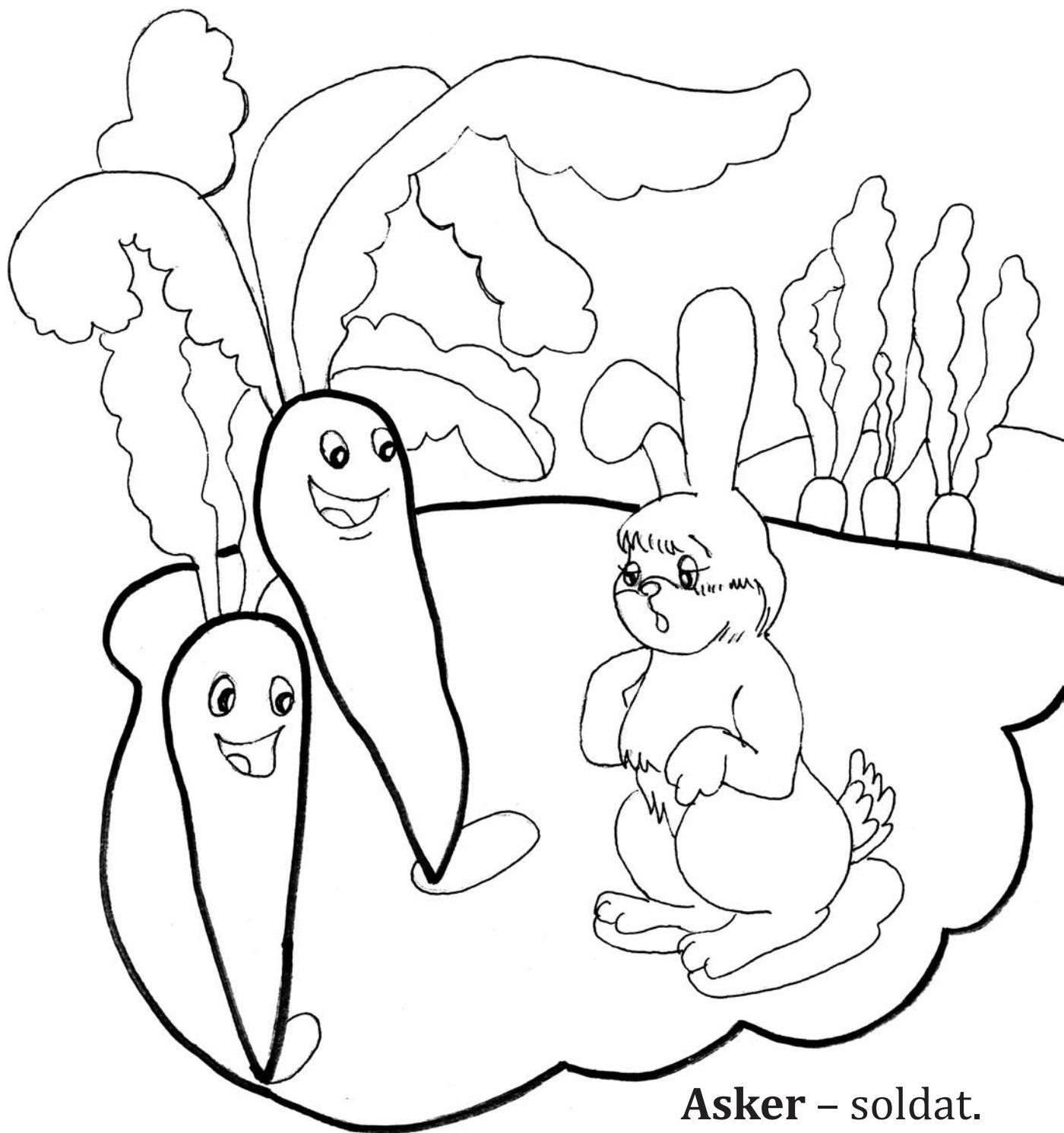
Manca boyası – biberdän ya da patlacandan povidla, yapêr mancayı kırmızı.

Er içindä kardaşçıklar,
Turumcu askerciklär.
Er üzündä kalpaklar,
Eşil daanık kuyruklar.
Onnarı sän i, hiç korkma –
Onnar vitaminni...

(morkva)

Mutlu Markucuk koparmış bir
eşil morkva yapracı,
Mutlu Markucuk «mirk-mirk»
çaarêr tavşamcı.

Asker – soldat.

Mutlu – kısmetli.

Beni salt soymaa savař –
Dökecän bakırlan yař.

Herbir imeyâ girerim,
Onnarı datlı yapêrim.

Yavan imâ salt, dayan,
Ekmeksiz yakêr...

(uans)

Sırada sıradan suannar
susuz sararmış-senmiş,
Soni sırada sıradan suannara
serin sucaaz serpmiş.

Bakır – kazan.

Yavan – ekmeksiz.

Kartofi, morkva, sarmısak,
Trup, biber hem d  kabak,
Ardey, fas l , patlacan,
Hıyar, laana hem suan.

Başçada b y yer onnar,
Bizim faydalı dostlar!
Onnara – ol pek dikkat! –
Ortak laf var...

(zaravat)

Zavallı zarzavatçının zarzavatlarına
zararcılar zarar etti,
Zararcılardan zarzavatları zavallı
zarzavatçı zar-zor zapetti.

Aleksandra Kristova

Dostlar-zarzavatlar

İyin zarzavat, dostlar!
Çok fayda onnardan var.
Kim yufka ya da küçük –
Olacek kaavi hem büyük!

Büüyer onnar aulda,
Yazın sıcak yaamurda.
Siz дә olmayın haylaz –
Dökün kurakta sucaaz.

Her gün gir sän aula,
Bol-bol onnarı sula.
Pek koru bu dostları,
Kopar yaban otları.

Kim çok zarzavat iyer,
Onnar pek hızlı büüyer.
Hem çocuun, hem дә kızın
Yanakları kırmızı!

Sofrada olsun suan,
Biber, morkva, patlacan.
Sän aaranma şokolat –
İ bir büyük çanak salat.

Büüyecän sän saalıklı,
Pek gözäl hem akıllı.
Varsa sofrada dostlar –
Faydalı zarzavatlar!

Galina Sirkeli

Morkva

Morkva – tatlı zarzavat!
İnanmazsan, al da dat.
O zengin vitaminni,
Güneşändir kuvedi.

Kabak

Kabak gün-gündän büüyer,
Güneşä pek seviner.
Kaplamiş büük er, belli,
Genişlenmiş, bezbelli.

Suan

Kış hem yaz zamanında
Var erim sofranızda.
Beni isän her zaman,
Hastalık kaçêr sendän.

Çukundur

Çukundur – bir zarzavat,
Yapêrim ondan salat!
Her şeyä o renk verer,
İnsan onu pek sever.

Sofiya Koca

Hıyar

Hereklerä kaldırdık
Hıyarları başçada.
Herkezini baaladık –
Helal bereket bizdä.

«Hıyar» ad bana kondu,
Köken dolaşık oldu.
Herzaman da bän sulu:
Taazä, iışı hem tuzlu.

Güz trubu

Onun kara şkembesi,
Onun kara güüdesi.
Sade saçları, sän bil.
Saçları onun eşil.

Morkva

Kırmızı burnu büümüş –
Sulandı aazım.
Onun eşil saçları
Bana diil läüzüm.